

5. Економічна безпека підприємництва в Україні : монографія / Г. В. Ситник, Г. В. Блакита, Н. М. Гуляєва та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 284 с. URL : <https://knute.edu.ua/file/MjkwMjQ=/5a209ea36441d3c8a61de7c747ac385b.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).

*Романовський Валентин Валентинович,
здобувач ступеня доктора філософії;
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

В умовах глобального переходу до цифрової ери існує помітна нестача всебічного розуміння щодо поняття та захисту прав інтелектуальної власності (ПІВ). Інформаційна ера забезпечила безпрецедентний доступ до інформації та творчих робіт, але вона також породила складні проблеми, пов'язані із захистом та дотриманням прав інтелектуальної власності. Останні статистичні дані свідчать про те, що лише у 2020 році в Інтернеті розміщено понад 500 мільярдів веб-сторінок, захищених авторським правом. Це актуалізує завдання дослідження прав інтелектуальної власності, зростаючі проблеми порушення цифрових авторських прав і наслідки цих подій для різних зацікавлених сторін.

В більшості зарубіжних розвинених країн ця проблема досить успішно вирішується. Розвиток прав інтелектуальної власності (ПІВ) у США і Великобританії був зумовлений технологічним прогресом і зміною економічної ситуації. У США захист авторських прав поширився на цифрові медіа, що відображає зростаючу важливість цифрового контенту. Заявки на отримання патентів, пов'язані з технологічними та програмними інноваціями, значно зросли, підкреслюючи роль патентів у захисті технологічних досягнень [1]. Кількість реєстрацій торгових марок також зросла через зростаючу глобалізацію ринків і зростання електронної комерції, що підкреслює важливість захисту бренду. Подібним чином у Великій Британії спостерігалось помітне збільшення кількості патентних заявок, пов'язаних із технологіями штучного інтелекту та машинного навчання, що призвело до оптимізації процесів патентної експертизи [2]. Ці зміни підкреслюють необхідність адаптації прав інтелектуальної власності до нових технологій і мінливого бізнес-середовища.

Протягом останніх трьох років Європейський Союз (ЄС) вжив низку законодавчих заходів, спрямованих на зміцнення авторського права та пов'язаних з ним прав у рамках єдиного цифрового ринку. Однією з ключових подій стало ухвалення Директиви (ЄС) 2019/789 Європейським парламентом 17 квітня 2019 року [3]. Ця директива встановлює правила, що регулюють використання онлайн-трансляції та ретрансляцію телевізійних і радіопрограм.

Одночасно йдеться про інкорпорацію Директиви Ради 93/83/ЄС (2019), яка спрощує трансграничну трансляцію радіомовлення через супутникові мережі [4]. Ще одним важливим кроком стало схвалення Директиви (ЄС) 2019 /790. Ця директива є інструментом для розмежування авторського права та додаткових прав у межах єдиного цифрового ринку [5]. Крім того, він вносить поправки до Регламентів 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС (2019), які доповнюють і посилюють існуючі директиви, які контролюють відповідні питання в цифровому ландшафті. Регуляторний ландшафт розширено за допомогою початок дії Регламенту (ЄС) 2019/517 Європейським парламентом і Радою 19 березня 2019 р. Цей регламент має важливе значення для регулювання легітимного доступу користувачів до електронного вмісту, забезпечуючи доступність у будь-який час і в будь-якій країні в межах Європейського Союзу.

Мінливість розвитку цифрового ринку в ЄС вимагає постійної адаптації законодавства. Цифровий ринок характеризується не лише вільним рухом людей і послуг, але й постійним потоком інформації та безперешкодним Інтернету. Це обумовлює динамічний характер законодавства ЄС, яке реагує на розвиток цифрової сфери та її багатогранні виклики. Дослідимо стан захисту інтелектуальної власності в окремих країнах.

Німеччина є лідером у сфері технологічних і промислових інновацій і має складну систему для захисту інтелектуальної власності (ІВ). Німеччина може похвалитися надійною патентною системою, якою керує Німецьке відомство з патентів і товарних знаків (DPMA) і відповідає Європейській патентній конвенції (EPC). Провідна роль країни у інноваціях проявилася через визнання програмного забезпечення патентоздатним об'єктом, що узгоджується з рекомендаціями Європейського патентного відомства (EPO). Слід зазначити, що Німеччина відіграє ключову роль у створенні Єдиного патентного суду (UPC), системи, розробленої для покращення захисту патентів у країнах-учасниках ЄС. Закон Німеччини про авторське право (Urheberrechtsgesetz) є основою захисту авторських прав у країні. Він захищає права авторів і творців, охоплюючи широкий спектр творчих робіт. Німеччина, визнаючи епоху цифрових технологій, адаптувала свої закони про авторське право для вирішення таких проблем, як онлайн-піратство та захист цифрового контенту. Крім того, Німеччина бере участь у системі торговельних марок ЄС, що дозволяє підприємствам реєструвати торгові марки в Офісі інтелектуальної власності Європейського Союзу (EUIPO). На національному рівні нагляд за товарними знаками здійснює Німецький національний інститут промислової власності (INPI).

Підхід Німеччини до захисту права на торговельні марки відображає її прагнення сприяти конкурентоспроможному бізнес-середовищу, одночасно забезпечуючи чесну конкуренцію. Крім того, охорона зразків у Німеччині здійснюється Німецьким відомством з патентів і торгових марок. Країна наголошує на захисті дизайну, особливо в секторах моди та промислового дизайну. Підхід Німеччини узгоджується з Директивою ЄС про правовий захист

зразків, забезпечуючи гармонізацію в європейському контексті. Отже, Німеччина виступає як еталон ефективного захисту інтелектуальної власності в ЄС. Її законодавчі рамки, що охоплюють патенти, авторське право, торговельні марки та права на дизайн, демонструють прагнення сприяти інноваціям і творчості, долаючи виклики цифрової ери. Оскільки Німеччина продовжує відігравати центральну роль у формуванні європейського ландшафту інтелектуальної власності, постійна адаптація та міжнародна співпраця залишаються важливими для вирішення нових складнощів у цій галузі.

У Франції також існує складна та комплексна правова база для захисту інтелектуальної власності (ІВ), яка відповідає як директивам Європейського Союзу, так і міжнародним стандартам. Спрямованість країни на сприяння інноваціям і творчості проявлена в її законах, які регулюють патенти, товарні знаки, авторські права та географічні зазначення. Патенти у Франції контролюються Французьким національним інститутом промислової власності, який відіграє ключову роль у розгляді та видачі патентів. Інститут надає платформу для реєстрації патентів; забезпечення захисту прав винахідників. Франція, будучи учасником Єдиного патентного суду, робить внесок у єдину систему патентних судових процесів у країнах ЄС. UPC підвищує юридичну визначеність і послідовність патентних спорів. Закон про авторське право, який регулюється Французьким кодексом інтелектуальної власності, захищає права авторів і творців. Кодекс охоплює широкий спектр творчих робіт, включаючи літературні, художні та програмні твори [6].

Польща зробила значні кроки для посилення захисту інтелектуальної власності шляхом створення спеціалізованих судів з інтелектуальної власності. Ці суди відіграють вирішальну роль у ефективному розгляді спорів, пов'язаних із інтелектуальною власністю, сприяючи спрощеному судовому процесу. Прагнення Польщі створити спеціалізовану судову систему відображає її відданість справі ефективного захисту прав інтелектуальної власності. Крім того, Польща доклала значних зусиль для гармонізації свого законодавства про інтелектуальну власність із директивами ЄС [7]. Це зобов'язання гарантує, що законодавча база Польщі відповідає європейським стандартам, сприяючи узгодженості захисту ІВ у всьому ЄС. Процес узгодження відображає відданість Польщі розвитку єдиного та ефективного режиму інтелектуальної власності.

Швейцарія хоча не є членом ЄС, вона тісно співпрацює з Європейською патентною організацією та EUIPO. Швейцарський федеральний інститут інтелектуальної власності наглядає за патентами, товарними знаками та зразками, сприяючи створенню комплексного та гармонізованого ландшафту інтелектуальної власності [8]. Законодавча база Швейцарії відповідає міжнародним стандартам, забезпечуючи надійну систему захисту. Визнана центром фармацевтичних інновацій, Швейцарія приділяє значну увагу захисту фармацевтичних патентів. Закони країни про інтелектуальну власність встановлюють баланс між стимулюванням інновацій у фармацевтичному секторі та вирішенням проблем громадського здоров'я. Суворі заходи патентного

захисту сприяють створенню сприятливого середовища для досліджень і розробок. Ця таблиця висвітлює підхід кожної країни до захисту інтелектуальної власності та інновацій, демонструючи їхні зусилля щодо підтримки та захисту творчості, інновацій та традиційних знань.

Практичний досвід показує, що цифровий простір містить безліч викликів для захисту інтелектуальної власності, охоплюючи такі проблеми, як цифрове піратство, підробка, плагіат і загрози кібербезпеці. Несанкціоноване розповсюдження захищеного авторським правом контенту, продаж підроблених товарів і несанкціоноване використання творчих робіт є поширеними проблемами. Крім того, зростаючі загрози кібербезпеці ставлять під загрозу цілісність цифрової IP. Для вирішення цих проблем рішення включають удосконалені технології керування цифровими правами, суворіші законодавчі правила та інформаційні кампанії для боротьби з цифровим піратством. Посилення моніторингу функціонування платформи електронної комерції, впровадження блокчейну для прозорості ланцюга постачання та виховання культури поваги до прав інтелектуальної власності можуть стати ефективним засобом боротьби з контрафакцією та порушенням торгових марок. Рішення щодо плагіату включають технології розпізнавання вмісту, законодавчу базу, що підтримує творців контенту, та ініціативи, спрямовані на підвищення обізнаності.

Список використаних джерел

1. Adams, R. (2023). The Evolution of Intellectual Property Rights in the Digital Age. *Journal of Modern Law and Policy*, 3(2), 52-63. <https://doi.org/10.47941/jmlp.1554>
2. Bowie, N.E. (2005). Digital rights and wrongs: Intellectual property in the information age. *Business and Society Review*, 110(1), 77-96. <https://doi.org/10.1111/j.0045-3609.2005.00005.x>
3. European Parliament & Council. (2019a). Directive (EU) 2019/789 of the European Parliament and of the Council of April 17, 2019, on regulations governing the use of certain online transmission organizations and the retransmission of television and radio programs. Retrieved from: <https://acortar.link/mLiB9q>.
4. Yavorska, I., & Boyarska, S. (2020). Legal regulation of the protection of intellectual property rights within the EU digital market. *Visnyk of the Lviv University. Series International Relations*, (48). <https://doi.org/10.30970/vir.2020.48.0.11043>.
5. European Parliament & Council. (2019b). Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of April 17, 2019, on copyright and additional rights within the Single Digital Market. Amending Regulations 96/9/EC and 2001/29/EC (2019). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/o>
6. Pick, B. (2022). The legal protection of GIs in France. In *Intellectual property and development* (pp. 23-51). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003352105-3>
7. Sapiński, A., & Szydłowski, D. (2022). Paradigm of philosophy of security in Poland through the prism of pandemic and socio-political changes: analysis of problem

origin and risks of spreading attention focus. *Futurity Philosophy*, 1(3), 4-27.
<https://doi.org/10.57125/FP.2022.09.30.01>

8. GGBA. (n.d). Intellectual property protection in Switzerland. Retrieved from:
<https://ggba.swiss/en/intellectual-property-protection-in-switzerland/>

Салюк Вікторія Володимирівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування;
Маліновська Ольга Ярославівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом;
Львівський національний університет імені Івана Франка

СОЦІОГУМАНІТАРНІ ВИКЛИКИ ТА ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ І СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

Війна має глибокий вплив на всі аспекти життя суспільства, викликаючи значні соціогуманітарні виклики. Сучасна війна, яка розгортається на території України, змушує переглядати взаємодію між ключовими елементами суспільства: державою, бізнесом і громадськими інститутами. У цих умовах перед державою постає завдання швидко і ефективно реагувати на виклики, що включають гуманітарну кризу, економічні потрясіння, соціальні нерівності та психологічну підтримку населення. Одночасно, бізнес стає важливим соціальним партнером у підтримці економіки та суспільних ініціатив, а суспільство потребує допомоги як на індивідуальному, так і на колективному рівнях.

Одним із найбільших соціогуманітарних викликів під час війни є масове переміщення населення як всередині країни, так і за її межами. За даними ООН, мільйони українців були змушені залишити свої домівки через бойові дії, що спричинило найбільшу гуманітарну кризу в Європі з часів Другої світової війни. Переміщене населення включає як внутрішньо переміщених осіб (ВПО), так і біженців, що знайшли притулок у сусідніх країнах.

Варто зазначити, що основна відмінність між біженцями та внутрішньо переміщеними особами полягає в тому, що біженці перетинають міжнародні кордони та вимагають міжнародного захисту, отримуючи таким чином статус біженця, тоді як внутрішньо переміщені особи залишаються у своїй країні [1, с. 10].

Бойові дії в Україні призвели до масових руйнувань житлових і промислових об'єктів, а також критичної інфраструктури, що забезпечує базові потреби населення, такі як електроенергія, вода, тепло, медичні установи, дороги та освітні заклади. Руйнування житлового фонду та інфраструктури створюють